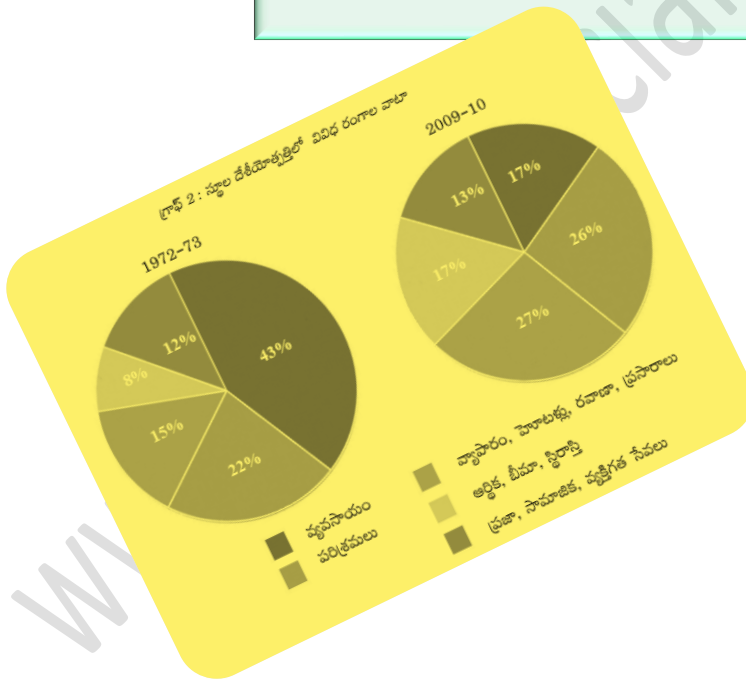

పాఠ్య-1

సమాచార నైపుణ్యాలు

భారతదేశం : భౌగోళిక స్వరూపాలు

పాఠం
1

1. భారతదేశ భౌగోళిక స్వరూపాలు, వాటి ప్రాముఖ్యతలతో పట్టికను రూపొందించండి ?

భౌగోళిక స్వరూపం	ప్రాముఖ్యత
హిమాలయాలు	భారతదేశ ఉత్తర సరిహద్దుగా ఉన్నాయి.
గంగా-సింధు మైదానాలు	అత్యంత సారవంతమైన నేలలతో భారతదేశ వ్యవసాయానికి తోడ్పడుతున్నాయి.
ద్వీపకల్ప పీఠభూమి	ఇది భారతదేశంలో అత్యంత పురాతనమైన, పెద్ద భూస్వరూపం.
థార్ ఎడారి	ఆరావళి పర్వతాల ప్రాంతంలో కలదు.
తీర మైదానాలు	గోదావరి, కృష్ణా, కావేరి వంటి డెల్టాలను కలిగి వ్యవసాయాభివృద్ధికి తోడ్పడుతున్నాయి.
దీవులు	అండమాన్ నికోబార్ దీవులు, లక్షదీవులు అను రెండు సమూహాలుగా విస్తరించి వున్నవి.

2. హిమాలయాలలోని ముఖ్య శ్రేణులు, వాటి ప్రాముఖ్యతలతో పట్టికను రూపొందించండి ?

హిమాలయ శ్రేణి	ప్రాముఖ్యత
హిమాద్రి	ఇది హిమాలయాలలో అత్యంత ఎత్తైన శ్రేణి. ప్రపంచంలో ఎత్తైన శిఖరాలు ఈ శ్రేణిలో కలవు.
హిమాచల్	దీనినే నిమ్న హిమాలయాలు అని పిలుస్తారు. వేసవి విడిది స్థావరాలకు ప్రఖ్యాతగాంచింది.
శివాలిక్	హిమాలయాలలో అన్నింటికంటే దక్షిణాన కలదు. దీనిని బాహ్య హిమాలయాలు అందురు.

3. భారతదేశంలోని సముద్రతీర రాష్ట్రాలు, వాటి తీరప్రాంతాలతో పట్టికను రూపొందించండి ?

రాష్ట్రము	తీరప్రాంతం
గుజరాత్	గుజరాత్ తీరం
మహారాష్ట్ర, గోవా	కొంకణ్ తీరం
కర్ణాటక	కెనరా తీరం
కేరళ	మలబార్ తీరం
తమిళనాడు	కొరమండల్ తీరం
ఆంధ్రప్రదేశ్	సర్కార్ తీరం
ఒడిశా	ఉత్కల్ తీరం
పశ్చిమ బెంగాల్	వంగ తీరం

పాఠం 2

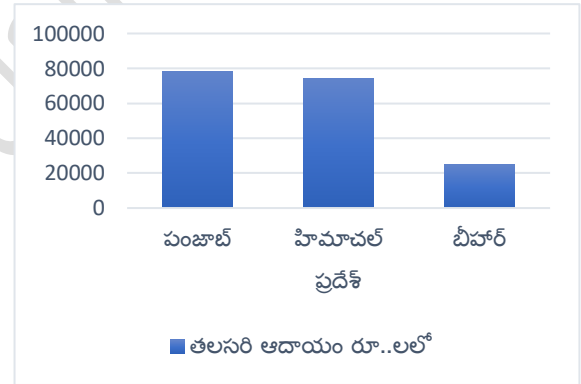
అభివృద్ధి భావనలు

1. వివిధ వర్గాల ప్రజలు, వారి అభివృద్ధి లక్ష్యాలతో పట్టికను రూపొందించండి?

వివిధ వర్గాల ప్రజలు	అభివృద్ధి లక్ష్యాలు
వర్షాధార రైతు	బాగా వర్షాలు పడి, పంటలు బాగా పండటం.
విద్యార్థి	పరిక్షలలో మంచి మార్కులును సాధించటం.
నిరుద్యోగి	ఏదో ఒక ఉపాధిని పొందటం.
గనుల తవ్వకం ప్రాంతంలో ఆదివాసి	గనుల తవ్వకాలను నిలిపివేసి, తమ పర్యావరణాన్ని, ఆరోగ్యాన్ని కాపాడుకోవటం.
పట్టణ ప్రాంతంలో ధనిక అబ్బాయి	విదేశాలలో చదువుకోవటం.

2. దిగువ పట్టికను ఆధారంగా బార్ గ్రాఫ్ ను గీయండి?

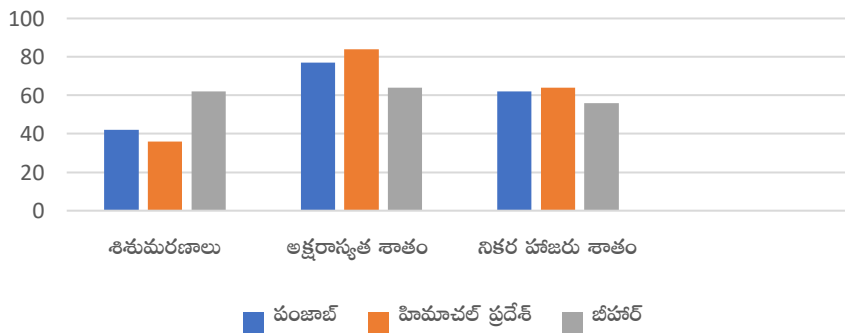
పట్టిక 3 : కొన్ని రాష్ట్రాల తలసరి ఆదాయం	
రాష్ట్రం	2012 సం॥లో తలసరి ఆదాయం (రూ..లో)
పంజాబ్	78,000
హిమాచల్ ప్రదేశ్	74,000
బీహార్	25,000

3. దిగువ పట్టికను ఆధారంగా బార్ గ్రాఫ్ ను గీయండి?

పట్టిక 4 : కొన్ని రాష్ట్రాలకు సంబంధించి కొన్ని తులనాత్మక గణాంకాలు			
రాష్ట్రం	శిశుమరణాలు వెయ్యికి (2006)	అక్షరాస్యత శాతం (2011)	నికర హాజరు శాతం (2006)
పంజాబ్	42	77	76
హిమాచల్ ప్రదేశ్	36	84	90
బీహార్	62	64	56

కొన్ని రాష్ట్రాల తులనాత్మక గణాంకాలు

4. దిగువ పట్టికను చదివి, క్రింద ఇవ్వబడిన ప్రశ్నలకు సమాధానాలు రాయండి.

పట్టిక 4 : కొన్ని రాష్ట్రాలకు సంబంధించి కొన్ని తులనాత్మక గణాంకాలు				పట్టిక 3 : కొన్ని రాష్ట్రాల తలసరి ఆదాయం	
రాష్ట్రం	శిశుమరణాలు వెయ్యికి (2006)	అక్షరాస్యత శాతం (2011)	నికర హాజరు శాతం (2006)	రాష్ట్రం	2012 సం లో తలసరి ఆదాయం (రూ..లో)
పంజాబ్	42	77	76	పంజాబ్	78,000
హిమాచల్ ప్రదేశ్	36	84	90	హిమాచల్ ప్రదేశ్	74,000
బీహార్	62	64	56	బీహార్	25,000

ఎ. అత్యధిక అక్షరాస్యత రేటు గల రాష్ట్రం ఏది? హిమాచల్ ప్రదేశ్

బి. శిశుమరణాల రేటు అనగానేమి?

సజీవంగా పుట్టిన ప్రతీ వెయ్యి మంది పిల్లల్లో సంవత్సరం పూర్తి అయ్యేసరికి ఎంత మంది చనిపోతున్నారో తెలియచేసే సంఖ్య.

సి. పై పట్టిక లోని సమాచారం ఆధారంగా ఆదాయానికి, మానవాభివృద్ధికి ఎటువంటి సంబంధాన్ని ఏర్పరచవచ్చు?

ఎటువంటి సంబంధాన్ని ఏర్పరచలేము.

డి. మానవాభివృద్ధి అధికంగా గల రాష్ట్రం ఏది? హిమాచల్ ప్రదేశ్

5. దిగువ పట్టికను చదివి, క్రింద ఇవ్వబడిన ప్రశ్నలకు సమాధానాలు రాయండి.

పట్టిక 5 : 2013 లో భారతదేశం, దాని పొరుగు దేశాలకు సంబంధించిన కొన్ని వివరాలు					
దేశం	తలసరి ఆదాయం, డాలర్లలో	ఆయు: ప్రమాణం సంవత్సరాలలో	సగటున బడిలో గడిపిన సంవత్సరాలు	పాఠశాల విద్యలో ఉండే సంవత్సరాలు	ప్రపంచ మానవ అభివృద్ధి సూచికలో స్థానం
శ్రీలంక	5170	75.1	9.3	12.7	92
భారతదేశం	3285	65.8	4.4	10.7	136
పాకిస్తాన్	2566	65.7	4.9	7.3	146
మయన్మార్	1817	65.7	3.9	9.4	149
బంగ్లాదేశ్	1785	69.2	4.8	8.1	146
నేపాల్	1137	69.1	3.2	8.9	157

ఎ. భారతదేశం కంటే మానవాభివృద్ధిలో మెరుగైన స్థాయిలో గల దేశం ఏది? శ్రీలంక

బి. భారతదేశం కంటే తలసరి ఆదాయం తక్కువుగా వున్నప్పటికీ, ఆయు:ప్రమాణంలో మెరుగుగా గల దేశం ఏది?

బంగ్లాదేశ్, నేపాల్

సి. తలసరి ఆదాయం తక్కువుగా వున్నప్పటికీ, ఆయు:ప్రమాణం ఎక్కువుగా వుండటానికి కారణమై వుండవచ్చు?

ప్రభుత్వం మంచి ఆరోగ్య సదుపాయాలను కల్పించి ఉండవచ్చు.

డి. మానవాభివృద్ధి సూచికలో ప్రధాన అంశాలు ఏవి? తలసరి ఆదాయం, ఆయు:ప్రమాణం, విద్య

6. దిగువ పట్టికపై రెండు వాఖ్యాలలో ఒక నివేదికను రాయండి.

పట్టిక 6: హిమాచల్ ప్రదేశ్ లో ప్రగతి

	హిమాచల్ ప్రదేశ్		భారత దేశం	
	1993	2006	1993	2006
(6 సంవత్సరాలు మించిన) ఆడపిల్లల్లో 5 సం ల కంటే ఎక్కువ కాలం బడికి వెళ్ళిన వారి శాతం	39	60	28	40
(6 సంవత్సరాలు మించిన) మగపిల్లల్లో 5 సం ల కంటే ఎక్కువ కాలం బడికి వెళ్ళిన వారి శాతం	57	75	51	57

1. భారతదేశ సగటు కంటే హిమాచల్ ప్రదేశ్ లో బడికి వెళ్ళే వారి శాతం ఎక్కువగా వుంది.
2. 1993-2006 మధ్య కాలంలో వృద్ధి కూడా హిమాచల్ ప్రదేశ్ లోనే ఎక్కువగా ఉంది.

1. వృత్తులు, అవి ఏ రంగాలకు చెందుతాయి, దానికి గల కారణాలతో పట్టికను రూపొందించండి?

వృత్తి	రంగం	కారణం
బుట్టలు అల్లవారు	పాలిశ్రామిక రంగం	బుట్టలు అనే వస్తువులను తయారుచేస్తున్నారు.
పూల సాగు చేసేవారు	వ్యవసాయ రంగం	ప్రకృతి సిద్ధమైన భూమిపై పూలను పండించటం.
కాల్ సెంటర్ ఉద్యోగులు	సేవా రంగం	వీరు వినియోగదారులకు కావలసిన సేవలను అందజేస్తారు.
కుండలు చేసేవారు	పాలిశ్రామిక రంగం	కుండలు అనే వస్తువులను తయారుచేస్తున్నారు.
చేపలు పట్టేవారు	వ్యవసాయ రంగం	చేపలు పట్టడం ప్రకృతిపై ఆధారపడే ప్రక్రియ.

2. క్రింది పట్టికను చదివి, దిగువ ప్రశ్నలకు సమాధానాలు రాయండి?

కింది పట్టిక భారత దేశంలో 1972-73లోనూ, తిరిగి 2009-10 అంటే 37 ఏళ్ల తర్వాత ఏ రంగంలో ఎంత మంది ఉపాధి పొందుతున్నారో తెలియజేస్తుంది.

సంవత్సరం	వ్యవసాయం	పరిశ్రమ	సేవలు
1972-73	74%	11%	15%
2009-10	53%	22%	25%

ఎ. పై పట్టిక ద్వారా మీరు గమనించిన ప్రధాన మార్పులు ఏమిటి?

1972-73, 2009-10 మధ్య కాలంలో వ్యవసాయరంగంలో ఉపాధి తగ్గగా, పాలిత్రామిక సేవా రంగాలలో ఉపాధి పెరిగినది.

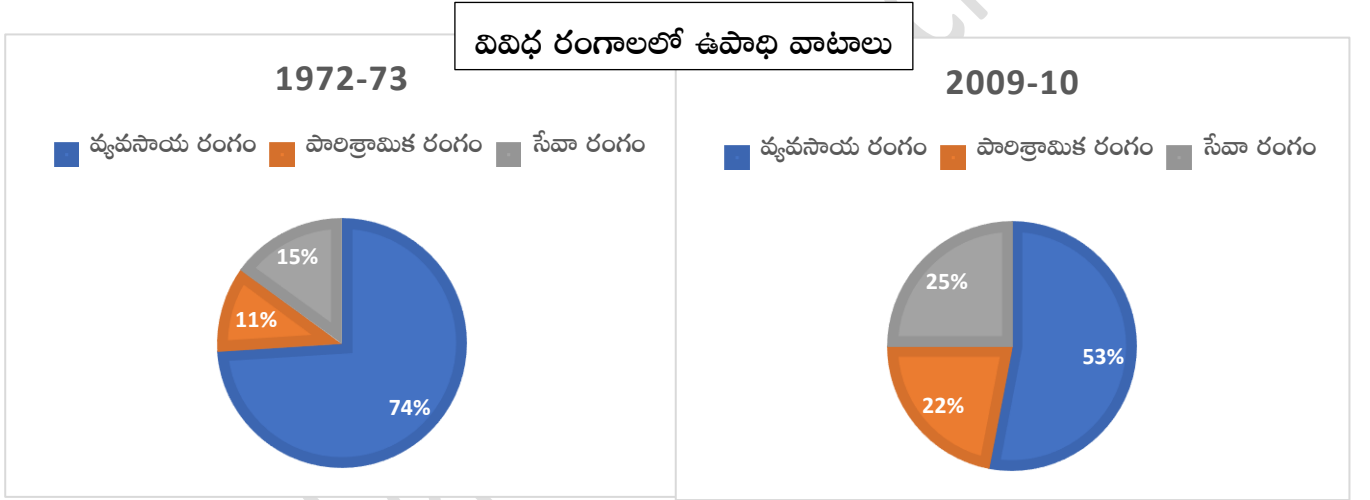
బి. ఈ మార్పులకు కారణాలు ఏమిటి?

వ్యవసాయ రంగం లాభదాయకంగా లేకపోవటం మరియు పాలిత్రామిక సేవా రంగాలు విస్తరించి ఉపాధి అవకాశాలు పెరగటం.

3. క్రింది పట్టిక ఆధారంగా 'పై చార్ట్' ను గీయండి.

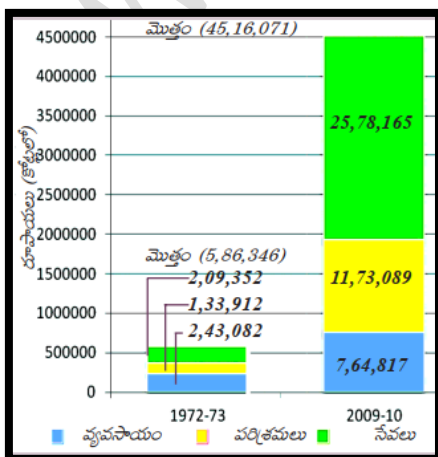
కింది పట్టిక భారత దేశంలో 1972-73లోనూ, తిరిగి 2009-10 అంటే 37 ఏళ్ల తర్వాత ఏ రంగంలో ఎంత మంది ఉపాధి పొందుతున్నారో తెలియచేస్తుంది.

సంవత్సరం	వ్యవసాయం	పరిశ్రమ	సేవలు
1972-73	74%	11%	15%
2009-10	53%	22%	25%

4. దిగువ బార్ గ్రాఫ్ ను చదివి, క్రింది ప్రశ్నలకు సమాధానాలు రాయండి.

ఈ కింది చార్టు రెండు వేరు వేరు సంవత్సరాలు, 1972-73, 2009-10లకు భారతదేశ స్థూల జాతీయోత్పత్తి విలువను చూపిస్తుంది. 37 సంవత్సరాలలో మొత్తం ఉత్పత్తి పెరిగిన తీరును మీరు చూడవచ్చు.

ఎ. 1972-73 లో అధిక ఉత్పత్తి ఉన్న రంగం ఏది?

వ్యవసాయ రంగం

బి. 2009-10 లో అధిక ఉత్పత్తి ఉన్న రంగం ఏది?

సేవా రంగం

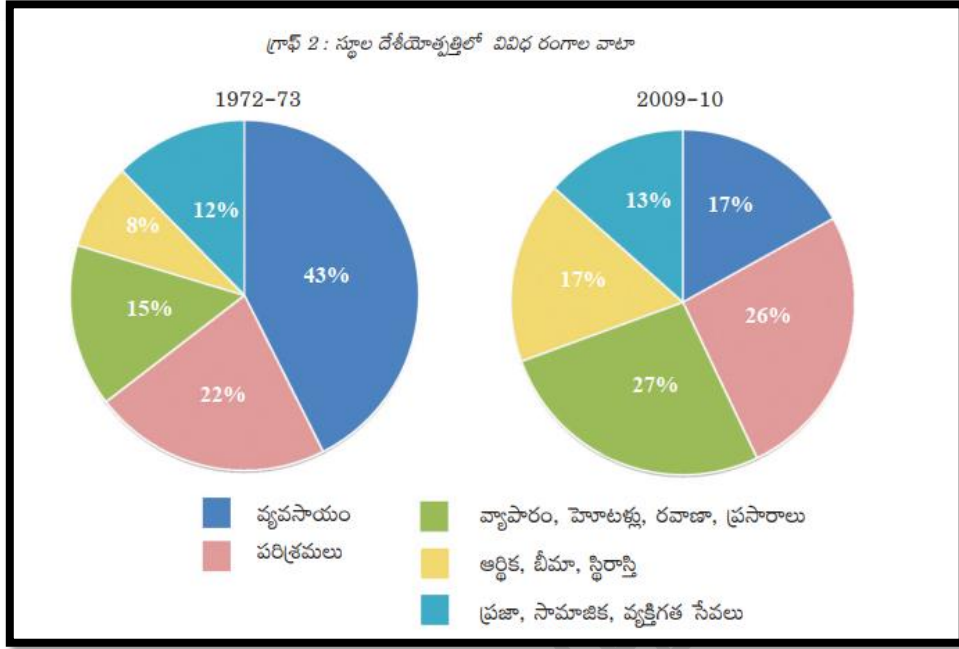
సి. సంవత్సరాల మధ్య భారత దేశ స్థూల జాతీయోత్పత్తి సుమారుగా ఎన్ని రెట్లు పెరిగింది?

7.7

డి. 2009-10 లో అల్ప ఉత్పత్తి గల రంగం ఏది?

వ్యవసాయ రంగం

5. బిగువ 'పై చార్ట్' ఆధారంగా పట్టికను తయారుచేయండి.

స్కూల దేశీయోత్పత్తిలో వివిధ రంగాల వాటా

సంవత్సరం	వ్యవసాయ రంగం	పారిశ్రామిక రంగం	సేవా రంగం		
			వ్యాపారం, హోటళ్లు, రవాణా, ప్రసారాలు	ఆర్థిక, భీమా, స్థిరాస్తి	ప్రజా, సామాజిక, వ్యక్తిగత సేవలు
1972-73	43%	22%	15%	8%	12%
2009-10	17%	26%	27%	17%	13%

6. బిగువ పట్టికను చదివి, క్రింది ప్రశ్నలకు సమాధానాలు రాయండి.

పట్టిక 1 : భారతదేశంలో పరిశ్రమలవారీగా కార్మికుల వివరాలు, 2009-2010 (%)

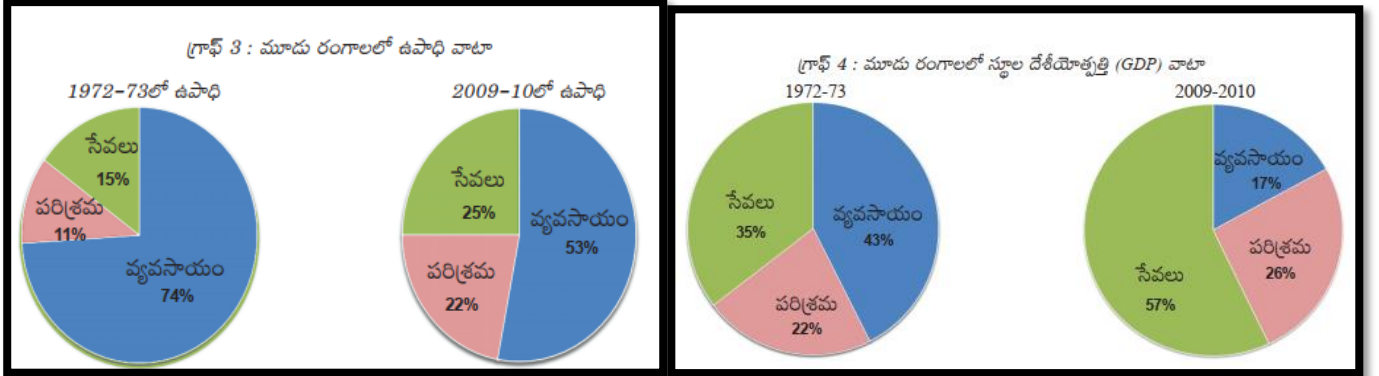
రంగం	నివాస స్థానం		స్త్రీ, పురుషులు		మొత్తం కార్మికులు
	గ్రామీణ	పట్టణ	పురుషులు	స్త్రీలు	
వ్యవసాయ రంగం	68	8	47	69	53
పారిశ్రామిక రంగం	17	34	34	16	22
సేవల రంగం	15	58	19	15	25
మొత్తం	100	100	100	100	100

- ఎ. వ్యవసాయ రంగంలో అత్యధిక మంది కార్మికులు ఏ ప్రాంతంలో నివసిస్తున్నారు? గ్రామీణ ప్రాంతం
- బి. 90% కంటే అధికంగా పట్టణ ప్రాంత పనివారు ఏ రంగాలలో ఉపాధి పొందుతున్నారు? పారిశ్రామిక, సేవా రంగాలు
- సి. స్త్రీలు ఏ రంగాలలో కొద్ది శాతం మాత్రమే ఉపాధిని పొందుతున్నారు? పారిశ్రామిక, సేవా రంగాలు

డి. మొత్తం కార్మికులలో ఎక్కువ వాటా ఉపాధిని కల్పిస్తున్న రంగం ఏది?

వ్యవసాయ రంగం

7. దిగువ 'పై చార్ట్' ఆధారంగా క్రింది పట్టికను నింపండి.

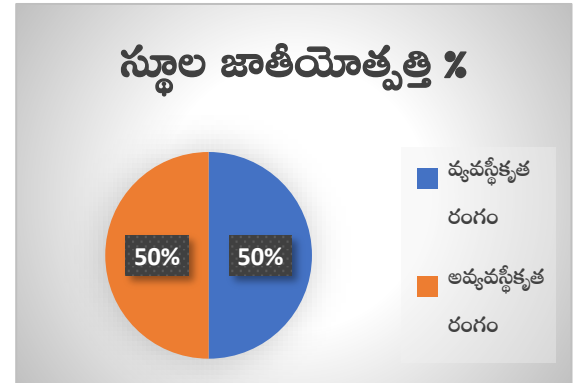
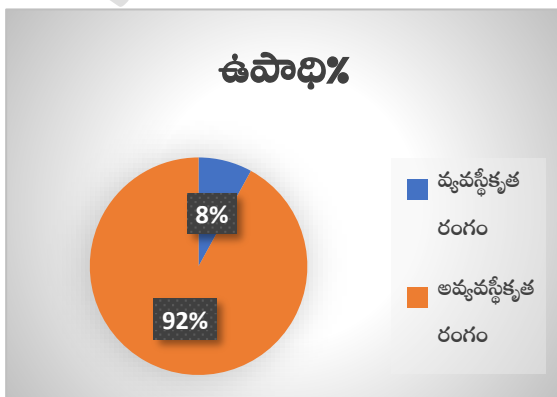

రంగం	ఉపాధి(%)		స్థూల దేశీయోత్పత్తి(%)	
	1972-73	2009-10	1972-73	2009-10
వ్యవసాయం	74%	53%	43%	17%
పరిశ్రమలు	11%	22%	22%	26%
సేవలు	15%	25%	35%	57%

8. దిగువ పట్టిక ఆధారంగా 'పై చార్ట్' ను రూపొందించండి.

పట్టిక 2 : వ్యవస్థీకృత, అవ్యవస్థీకృత రంగాల పాత్ర

రంగం	వాటా (మొత్తంలో శాతం)	
	ఉపాధి	స్థూలజాతీయ ఉత్పత్తి
వ్యవస్థీకృత	8	50
అవ్యవస్థీకృత	92	50
మొత్తం	100	100

9. మన రాష్ట్రంలో వివిధ ప్రదేశాలలో వ్యవస్థీకృత, అవ్యవస్థీకృత రంగాల ఉపాధి అవకాశాల గురించి క్రింది పట్టికలో రాయండి.

ప్రాంతం	వ్యవస్థీకృత ఉపాధి అవకాశాలు	అవ్యవస్థీకృత ఉపాధి అవకాశాలు
ఉత్తరాంధ్ర	ప్రభుత్వ ఉద్యోగాలు, విశాఖ ఉక్కు కర్మాగారం, హిందూస్థాన్ షిప్ యార్డ్, అరబిందో ల్యాబ్	భవన నిర్మాణాలు, వ్యవసాయక పనులు
దక్షిణ కోస్తా	ప్రభుత్వ ఉద్యోగాలు, కాగితపు పరిశ్రమ	వ్యవసాయక పనులు
రాయలసీమ	ప్రభుత్వ ఉద్యోగాలు, కియా కార్ల పరిశ్రమ	భవన నిర్మాణ పనులు

10. అహ్మదాబాదు నగరంలో జరిపిన అధ్యయనంలో 15 లక్షల కార్మికులు ఉండగా అందులో 11 లక్షల మంది అవ్యవస్థీకృత రంగంలో పని చేస్తున్నారని తెలిసింది. ఆ సంవత్సరం (1997-98) లో నగరం మొత్తం ఆదాయం 6000 కోట్ల రూపాయలు. అందులో వ్యవస్థీకృత రంగం వాటా 3200 కోట్ల రూపాయలు. ఈ గణాంకాలను ఒక పట్టిక రూపంలో ఇవ్వండి. పట్టణంలో మరింత ఉపాధి కల్పించే మార్గాలు ఏమిటి? AS₃

అహ్మదాబాద్ లో వ్యవస్థీకృత, అవ్యవస్థీకృత రంగాలపై అధ్యయన నివేదిక

రంగం	ఉపాధి	ఆదాయం
వ్యవస్థీకృత రంగం	4 లక్షలు	3200 కోట్లు
అవ్యవస్థీకృత రంగం	11 లక్షలు	2800 కోట్లు
మొత్తం	15 లక్షలు	6000 కోట్లు

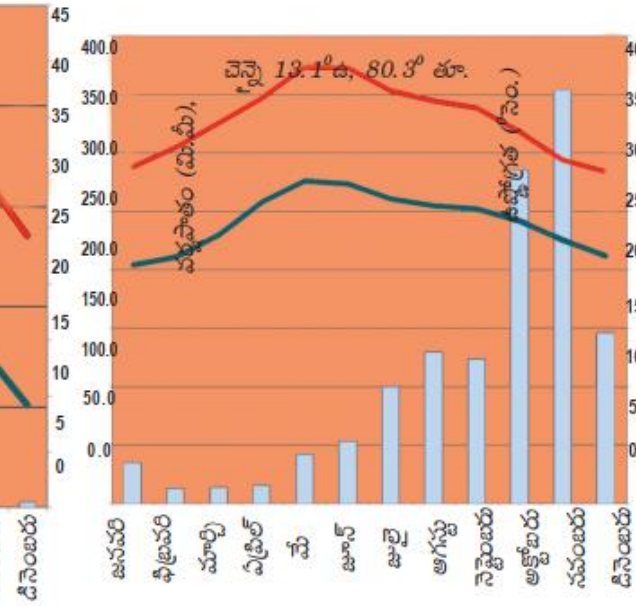
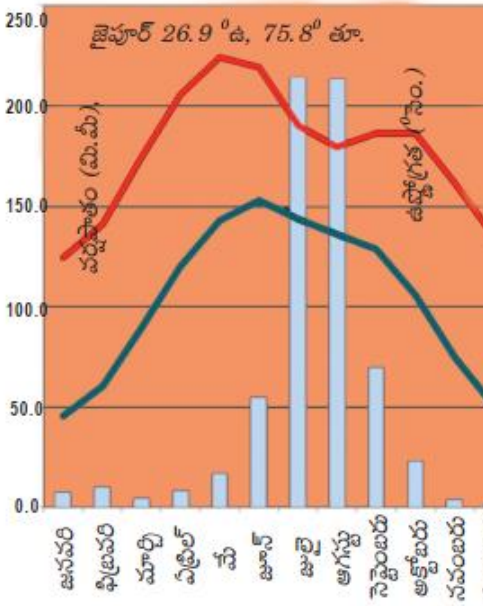
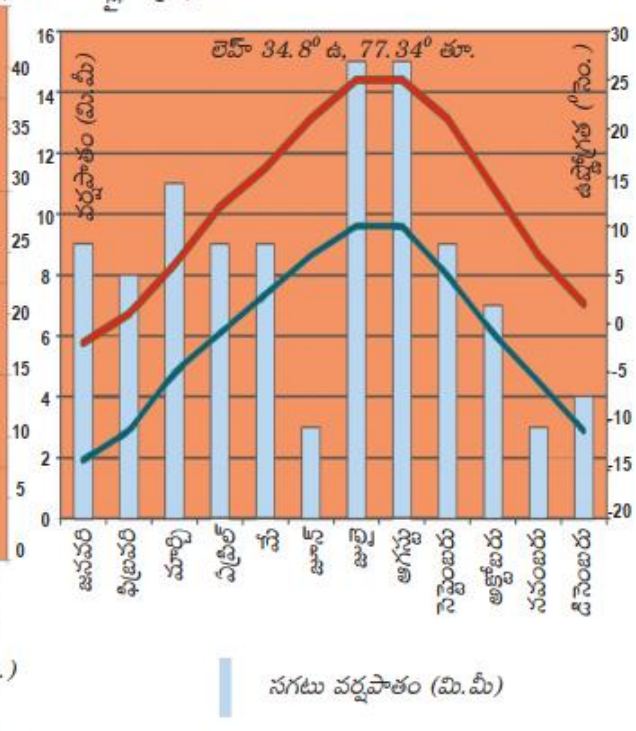
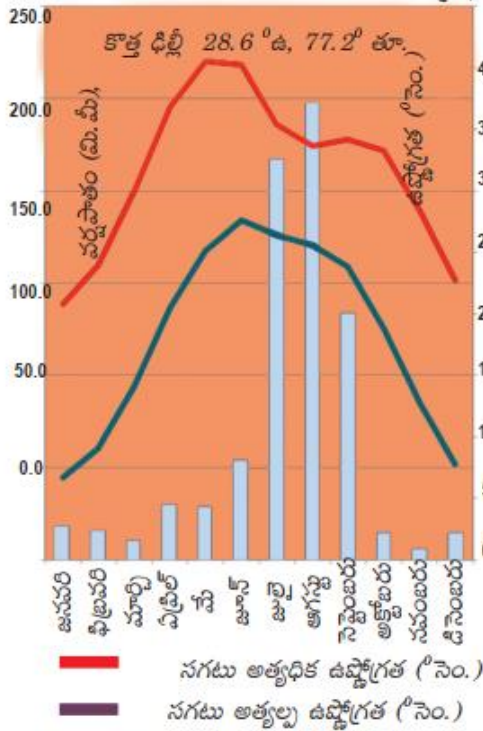
పాఠం

4

భారతదేశ శీతోష్ణస్థితి

1. దిగువ క్షేమో గ్రాఫ్ ల ఆధారంగా క్రింది పట్టికను నింపండి.

గ్రాఫ్ 1 - 4 : క్షేమోగ్రాఫ్లు

పట్టణం	భౌగోళిక ప్రాంతం	సంవత్సరంలో అత్యధిక ఉష్ణోగ్రత పరిధి	సంవత్సరంలో అత్యల్ప ఉష్ణోగ్రత పరిధి	అత్యధిక వర్షపాతం పడే నెల, ఆ నెల వర్షపాతం (మి.మీ)	అత్యల్ప వర్షపాతం పడే నెల, ఆ నెల వర్షపాతం (మి.మీ)
జైపూర్	ఎడారి ప్రాంతం	21 నుండి 43 సెం.	5 నుండి 26 సెం.	జులై 200 మి.మీ	డిసెంబర్ 5 మి.మీ
లెహ్	పర్వత ప్రాంతం	-1 నుండి 26 సెం.	-15 నుండి 10 సెం.	జులై 15 మి.మీ	జూన్ 3 మి.మీ
న్యూ ఢిల్లీ	మైదాన ప్రాంతం	20 నుండి 40 సెం.	6 నుండి 27 సెం.	ఆగష్టు 250 మి.మీ	నవంబర్ 5 మి.మీ
చెన్నై	తీర ప్రాంతం	28 నుండి 38 సెం.	20 నుండి 26 సెం.	నవంబర్ 400 మి.మీ	ఫిబ్రవరి 20 మి.మీ

2. పై పట్టిక ఆధారంగా దిగువ ప్రశ్నలకు సమాధానాలు రాయండి.

ఎ. లెహ్ కంటే జైపూర్ వేడిగా ఉంటుందని చెప్పవచ్చా?

అవును, ఎందుకంటే లెహ్ కంటే జైపూర్ లో అత్యధిక, అత్యల్ప ఉష్ణోగ్రతల పరిధి ఎక్కువగా వుంది.

బి. ఢిల్లీ, చెన్నై శీతోష్ణస్థితులలో తేడాలు ఏమిటి?

ఢిల్లీ లో ఖండాంతర్గత శీతోష్ణస్థితి పరిస్థితులు ఉండగా, చెన్నై లో సముద్ర ప్రభావిత శీతోష్ణస్థితులు ఉంటాయి.

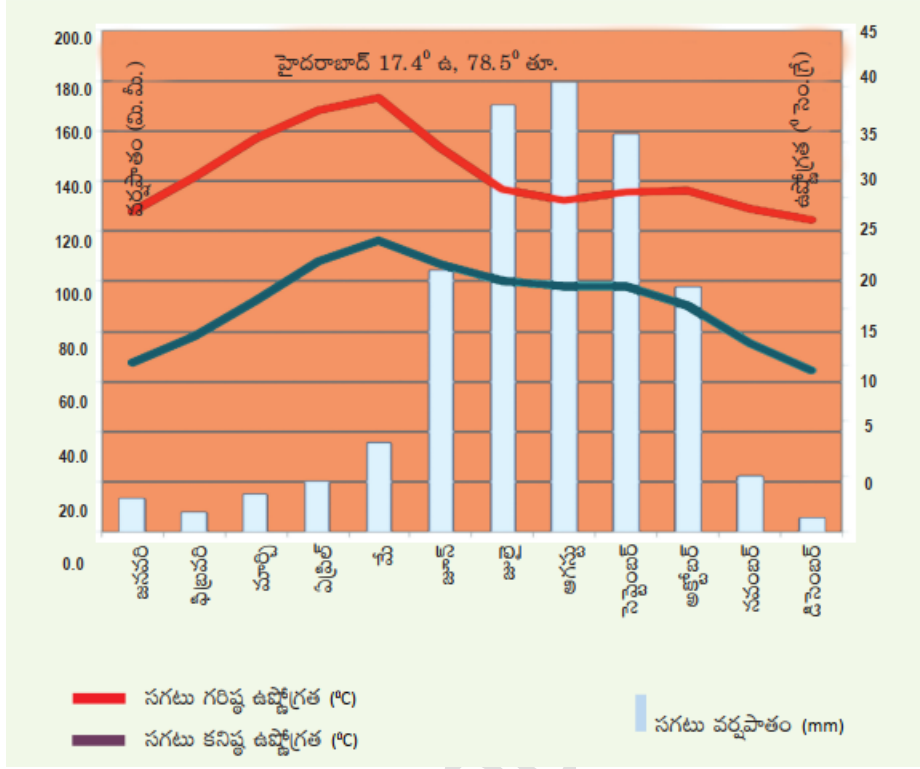
సి. లెహ్ లో వర్షపాత తీరుకు, మిగతా ప్రాంతాలకు తేడా ఏమిటి?

మిగతా ప్రాంతాలతో పోల్చితే లెహ్ లో వర్షపాతం చాలా తక్కువ.

డి. చెన్నైలో వర్షాకాలం, జైపూర్ తో పోల్చితే ఏ విధంగా భిన్నమైనది?

చెన్నై అత్యధిక వర్షపాతాన్ని ఈశాన్య రుతుపవన కాలంలో పొందగా, జైపూర్ అత్యధిక వర్షపాతాన్ని నైరుతి రుతుపవన కాలంలో పొందుతుంది.

3. దిగువ క్లైమో గ్రాఫ్ ను పరిశీలించి, క్రింది ప్రశ్నలకు సమాధానాలు రాయండి.

ఎ. ఏ నెలలో అత్యధిక వర్షపాతం నమోదయ్యింది?

ఆగష్టు

బి. ఏ నెలలలో అత్యల్ప, అత్యధిక ఉష్ణోగ్రతలు నమోదయ్యాయి?

అత్యల్ప — డిసెంబర్, అత్యధిక — మే

సి. జూన్, అక్టోబర్ ల మధ్య అత్యధిక వర్షపాతం ఎందుకు సంబవిస్తుంది?

ఆ కాలం నైరుతి రుతుపవన కాలం. నైరుతి రుతు పవన కాలంలో హైదరాబాద్ ఎక్కువ వర్షపాతాన్ని పొందటం వలన.

డి. మార్చి, మే నెలల మధ్య అత్యధిక ఉష్ణోగ్రత ఎందుకు ఉంటుంది?

వేసవి కాలం కాబట్టి

ఇ. ఉష్ణోగ్రత, వర్షపాతాలలో మార్పులకు కారణమైన భౌగోళిక అంశాలను పేర్కొనండి.

సముద్రానికి దూరంగా ఉండటం, పీఠభూమి ప్రాంతం

పాఠం

5

భారతదేశ నదులు, నీటి వనరులు

1. భారత దేశంలోని ప్రధాన నదీ వ్యవస్థలను వివరించటానికి కింది అంశాలు ఆధారంగా ఒక పట్టికను తయారుచేయండి: నది ప్రవహించే దిశ, అవి ఏ రాష్ట్రాలు లేదా దేశాలు గుండా ప్రవహిస్తున్నాయి, ఆ ప్రాంత భౌగోళిక పరిస్థితులు.

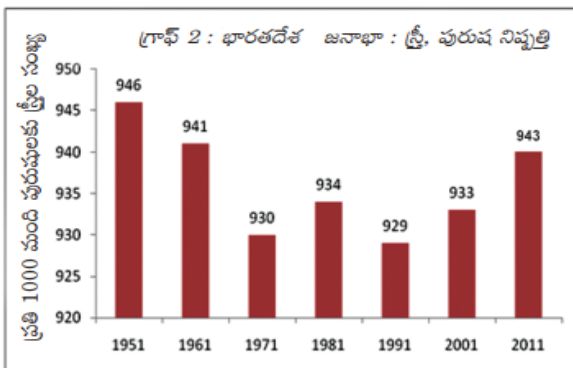
నది	ప్రవహించే దిశ	ప్రవహించే రాష్ట్రాలు/ దేశాలు	భౌగోళిక పరిస్థితులు
సింధు	ఆగ్నేయం నుండి వాయువ్యం	జమ్ము కాశ్మీర్, పాకిస్తాన్	పర్వత, మైదాన ప్రాంతం
గంగా	ఉత్తరం నుండి తూర్పు	ఉత్తరాఖండ్, ఉత్తరప్రదేశ్, బీహార్, పశ్చిమ బెంగాల్, బంగాదేశ్	పర్వత, మైదాన ప్రాంతం
బ్రహ్మపుత్ర	పశ్చిమం నుండి తూర్పు	టిబెట్, అస్సాం, అరుణాచల్ ప్రదేశ్, బంగాదేశ్	పర్వత, మైదాన ప్రాంతం
గోదావరి	పశ్చిమం నుండి తూర్పు	మహారాష్ట్ర, తెలంగాణ, ఆంధ్రప్రదేశ్	ద్వీపకల్ప పీఠభూమి
కృష్ణా	పశ్చిమం నుండి తూర్పు	మహారాష్ట్ర, కర్ణాటక తెలంగాణ, ఆంధ్రప్రదేశ్	ద్వీపకల్ప పీఠభూమి

ప్రజలు

పాఠం

6

1. దిగువ బార్ గ్రాఫ్ ను చదివి, క్రింది ప్రశ్నలకు సమాధానాలు రాయండి.

- ఎ. అత్యధిక స్త్రీ, పురుష నిష్పత్తి ఏ సంవత్సరంలో నమోదైనది? 1951
- బి. అత్యల్ప స్త్రీ, పురుష నిష్పత్తి ఏ సంవత్సరంలో నమోదైనది? 1991
- సి. 1951-1971 మధ్య కాలంలో స్త్రీ, పురుష నిష్పత్తి ధోరణి ఏ విధంగా ఉంది? తగ్గింది

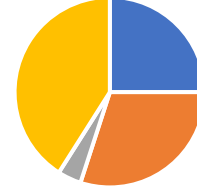
2. క్రింది పట్టికను ఆధారంగా 'పై చార్ట్' ను గీయండి.

పట్టిక 2 : జనగణన-2011 ప్రకారం వివిధ పనులు చేసేవారి వివరాలు

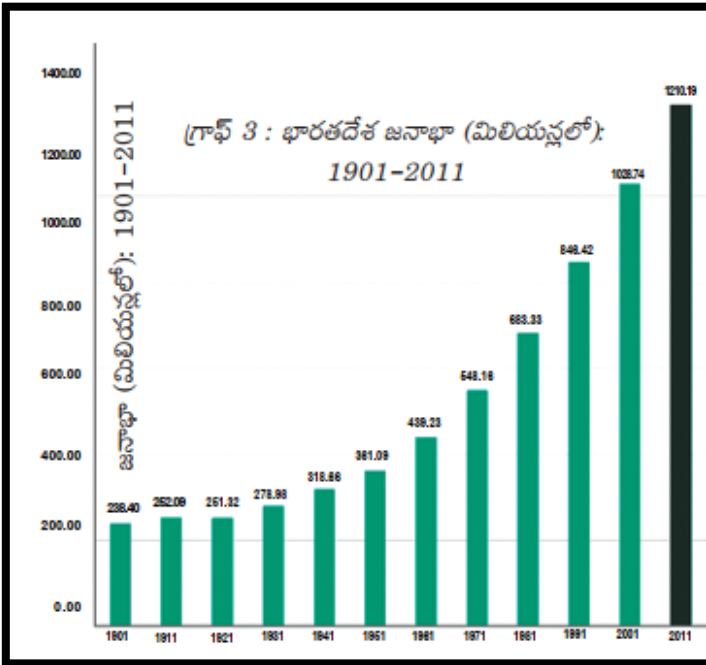
పనిచేసేవారు	పనిచేసే వారి శాతం
రైతులు	25
వ్యవసాయకూలీలు	30
పరిశ్రమలలో	04
పనిచేసే కార్మికులు	
ఇతర పనులు చేసేవారు	41

జన గణన-2011 ప్రకారం వివిధ పనులు చేసేవారి వివరాలు

చేసేవారి వివరాలు

3. దిగువ బార్ గ్రాఫ్ ను చదివి, క్రింది ప్రశ్నలకు సమాధానాలు రాయండి.

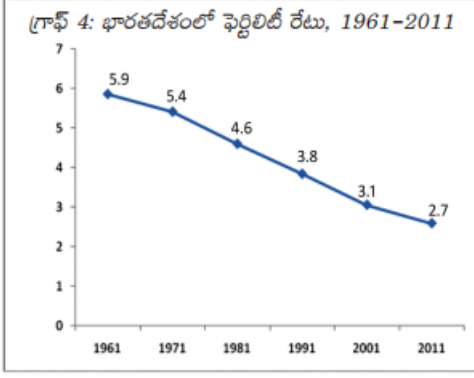
ఎ. ఏ సంవత్సరం నుంచి జనాభా నిరంతరంగా పెరుగుతుంది? 1921

బి. భారత దేశానికి స్వాతంత్రం వచ్చిన తరువాత జనాభా వేగంగా పెరగటానికి కారణాలు ఏమై ఉండవచ్చు?

ఆరోగ్య సదుపాయాలు పెరగటం,

పాప్సికాహార లభ్యత

4. దిగువ రేఖా చిత్రాన్ని పరిశీలించి, క్రింది ప్రశ్నలకు సమాధానాలు రాయండి.

ఎ. అత్యల్ప ఫెర్టిలిటీ రేటు నమోదైన సంవత్సరం?

2011

బి. ఫెర్టిలిటీ రేటు తగ్గటానికి కారణాలు ఏమైవుండవచ్చు?

అక్షరాశ్యత పెరగటం, అధిక జనాభా వలన కలుగు

నష్టాలను తెలుసుకోవటం

5. దిగువ పట్టికను చదివి, క్రింది ప్రశ్నలకు సమాధానాలు రాయండి.

ప్రపంచ జనాభా - గతం, భవిష్యత్తు అంచనా (మిలియన్లలో)
సంవత్సరం

ప్రాంతం/సంఘము	1500	1600	1700	1800	1900	1950	1999	2012	2050	2150
ప్రపంచం	458	580	682	978	1,650	2,521	5,978	7,052	8,909	9,746
ఆఫ్రికా	86	114	106	107	133	221	767	1,052	1,766	2,308
ఆసియా	243	339	436	635	947	1,402	3,634	4,250	5,268	5,561
యూరప్	84	111	125	203	408	547	729	740	628	517
లాటిన్ అమెరికా & కరేబియన్	39	10	10	24	74	167	511	603	809	912
ఉత్తర అమెరికా	3	3	2	7	82	172	307	351	392	398
ఓషియానియా	3	3	3	2	6	13	30	38	46	51

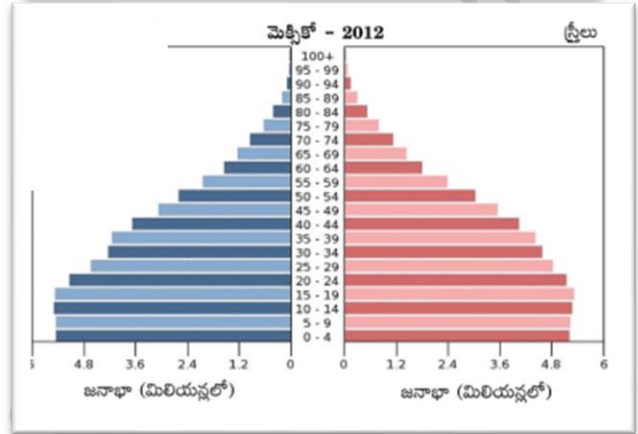
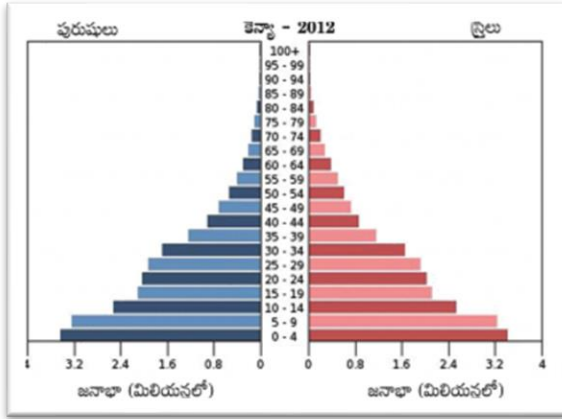
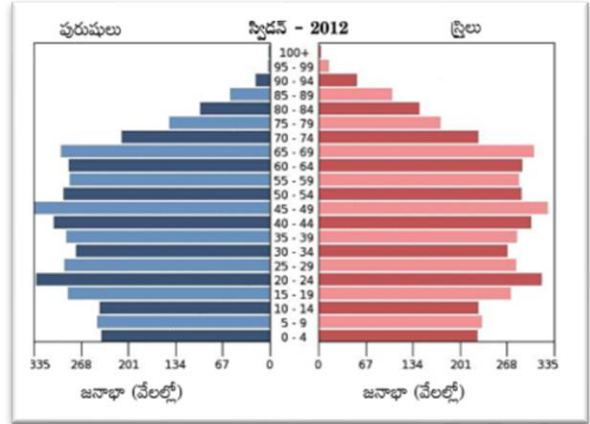
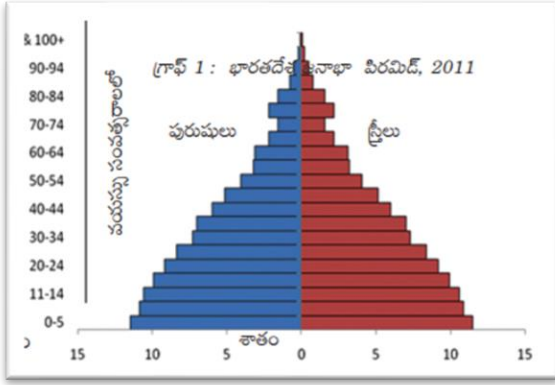
ఎ. ప్రపంచ జనాభా మొదటిసారిగా రెట్టింపు కావటానికి సుమారుగా ఎన్ని శతాబ్దాలు పట్టింది? మూడు

బి. నాటికి ఏ ఖండంలో జనాభా తగ్గింది? ఓషియానియా

సి. ఏ ఖండంలో ఎక్కువ కాలం పాటు అధిక జనాభా వుంది? ఆసియా

డి. భవిష్యత్తులో జనాభా గణనీయంగా తగ్గనున్న ఖండం ఏది? యూరప్

6. చిగువ పిరమిడ్ గ్రాఫ్ లను పరిశీలించి, క్రింది ప్రశ్నలకు సమాధానాలు రాయండి.

ఎ. ఏ దేశాల జనాభా ఇంకా తగ్గవచ్చు? స్విడన్. ఎందుకంటే ఆ దేశంలో వృద్ధుల సంఖ్య ఎక్కువగా వుంది.

బి. అన్ని దేశాలలో లింగ నిష్పత్తి సమతుల్యంగా ఉందా? లేదు

సి. ఈ దేశాల కుటుంబ సంక్షేమ పథకాలు ఏమై ఉండవచ్చు?

పాప్లికాహారం సరఫరా, ఆరోగ్య సదుపాయాల ఏర్పాటు, కుటుంబ నియంత్రణ.

ప్రజలు - నివాసప్రాంతాలు

పాఠం
7

1. దిగువ పట్టికను పరిశీలించి క్రింది ప్రశ్నలకు సమాధానాలు రాయండి.

పట్టిక 2		
విశాఖపట్టణం జనాభా		
సంవత్సరం	జనాభా	మార్పు శాతంలో
1901	40,892	-
1911	43,414	+6.2%
1921	44,711	+3.0%
1931	57,303	+28.2%
1941	70,243	+22.6%
1951	1,08,042	+53.8%
1961	2,11,190	+95.5%
1971	3,63,467	+72.1%
1981	6,03,630	+66.1%
1991	7,52,031	+24.6%
2001	13,45,938	+78.97%
2011	20,35,690	+51.2%

ఎ. పక్కన ఇచ్చిన జనాభా వివరాలలో అన్ని దశకాల గణాంకాలు ఉన్నాయా? ఒక వేళ లేకపోతే ఏ దశకం గణాంకాలు ఇక్కడ లేవు?

అన్ని దశకాల జనాభా వివరాలు వున్నాయి.

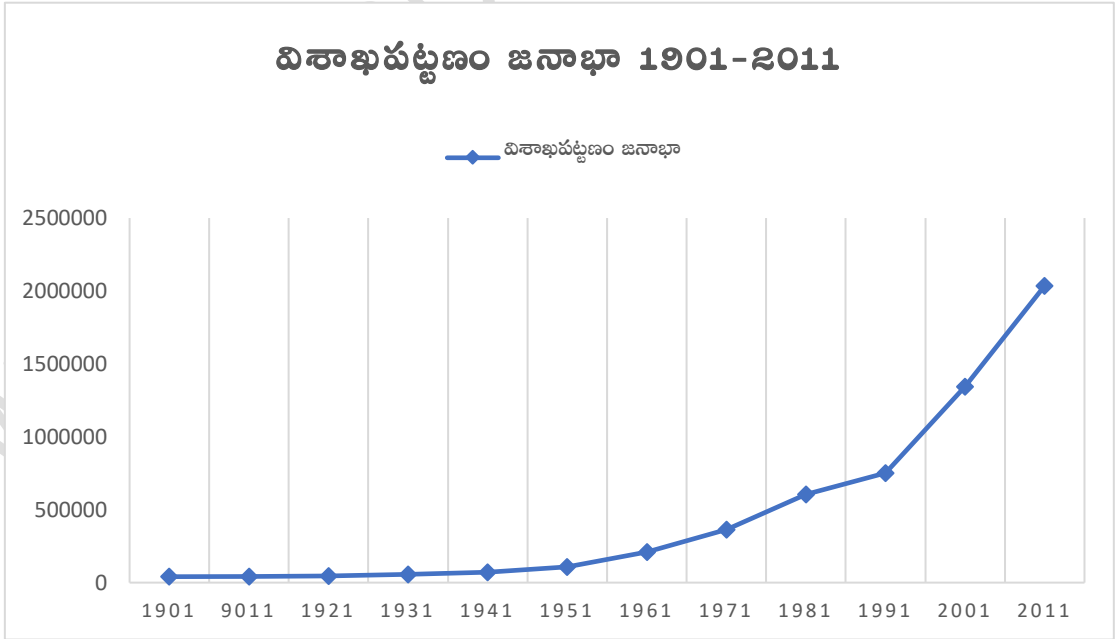
బి. ఏ దశకం నుంచి ఏ దశకానికి జనాభా పెరుగుదల(శాతం లో)

అత్యధికంగా ఉంది? 1951 నుంచి 1961

సి. ఏ దశకం నుంచి ఏ దశకానికి జనాభా పెరుగుదల(శాతం లో) అతి

తక్కువగా ఉంది? 1911 నుంచి 1921

2. పై పట్టిక ఆధారంగా 1901-2011 విశాఖపట్టణం జనాభాకి లైన్ గ్రాఫ్ తయారుచేయండి.

3. దిగువ వట్టికను పరిశీలించి, క్రింది ప్రశ్నలకు సమాధానాలు రాయండి.

పట్టిక 3 : స్టాంబూ క్రమంలో భారతదేశ నివాస ప్రాంతాలు

నివాస ప్రాంత రకం	ఉపయోగించిన ప్రామాణికాలు	ఉదాహరణలు
మహానగరాలు (Mega cities)	కోటి జనాభాకి మించి ఉన్న నగరాలు	<ul style="list-style-type: none"> ● ముంబయి మహానగర ప్రాంతం (1.84 కోట్లు) ● ఢిల్లీ మహా నగరం (1.63 కోట్లు) ● కోల్కతా మహా నగరం (1.41 కోట్లు)
మెట్రోపాలిటన్ నగరాలు/పదిలక్షలు దాదీస నగరాలు	పది లక్షలు - కోటి మధ్య జనాభా ఉన్న నగరాలు	<ul style="list-style-type: none"> ● చెన్నై (86 లక్షలు) ● హైదరాబాదు (78 లక్షలు) ● అహ్మదాబాదు (62 లక్షలు)
క్లాస్ 1 నగరాలు	ఒక లక్ష- పది లక్షల మధ్య ఉన్న పట్టణ ప్రాంతాలు	● మీ దీచరు సహాయంతో ఈ కోవలో ఆంధ్రప్రదేశ్ నుంచి మూడు నగరాలను గుర్తించి వాటి జనాభా ఇవ్వండి.
పట్టణాలు	5000 నుంచి ఒక లక్ష మధ్య గల జనాభా ఉన్న పట్టణ ప్రాంతాలు	● మీ దీచరు సహాయంతో మీ చుట్టుపక్కల ప్రాంతంలో ఇటువంటి 3 పట్టణాలను పేర్కొని వాటి జనాభా ఇవ్వండి.
రెవెన్యూ గ్రామాలు	నిర్దిష్ట సరిహద్దులు ఉన్న గ్రామం	● మీ దీచరు సహాయంతో మీ చుట్టుపక్కల ప్రాంతంలో ఇటువంటి 3 గ్రామాలను పేర్కొని వాటి జనాభా ఇవ్వండి.
ఆవాస ప్రాంతాలు	రెవెన్యూ గ్రామం లోపల కొన్ని (హామెట్) ఇళ్ల సముదాయం	● మీ రెవెన్యూ గ్రామాలు లేదా చుట్టుపక్కల ఉన్న రెవెన్యూ గ్రామాలలో ఒకటి, రెండు హామెట్లను మీ దీచరు సహాయంతో గుర్తించండి.

- ఎ. మెట్రోపాలిటన్ నగరం అనగానేమి? పది లక్షల నుండి కోటి మధ్య జనాభా ఉన్న నగరాలు
- బి. ఏ అంశం ప్రాతిపదికన నివాసప్రాంతాలను వర్గీకరించారు? జనాభా
- సి. ఆవాస ప్రాంతం అనగానేమి? రెవెన్యూ గ్రామం లోపల కొన్ని ఇళ్ల సముదాయం
- డి. కోటి జనాభాకి మించి ఉన్న నగరాలను ఏమని పిలుస్తున్నాం? మహానగరాలు

4. దిగువ పేరాను చదివి, క్రింది ప్రశ్నలకు సమాధానాలు రాయండి.

ఘన వ్యర్థ పదార్థాల శుద్ధి కర్మాగారాన్ని వ్యతిరేకిస్తున్న గ్రామస్తులు
స్టాఫ్ రిపోర్టర్, ది హిందూ, బరంపురం, డిసెంబరు 11, 2012

బరంపురం నగరపాలిక సంస్థ (బిఎంసి) ప్రతిపాదించిన ఘన వ్యర్థ పదార్థ శుద్ధి కర్మాగారానికి మరొక ఆవాంతరం ఎదురయ్యింది. తమ గ్రామం వద్ద ఈ చెత్త శుద్ధి కర్మాగారాన్ని ఏర్పాటు చేయటాన్ని మొహూదా ప్రాంత గ్రామస్తులు వ్యతిరేకిస్తున్నారు. మొహూదా వద్ద ఈ చెత్త శుద్ధి కర్మాగారాన్ని ఏర్పాటు చేస్తే ఆ ప్రాంతంలోని 30,000 ప్రజలే కాకుండా, పదివేల పశువులు కూడా ప్రభావితం అవుతాయని ఆందోళన కారులు పేర్కొంటున్నారు. ఈ విషయంలో వాళ్లు ప్రభుత్వ అధికారులకు ఒక వినతి పత్రాన్ని సమర్పించారు. బిఎంసి ప్రతిపాదిస్తున్న చెత్త శుద్ధి కర్మాగారంపై మొహూదా పంచాయితీ సర్పంచ్ అయిన సాధనా మొహంతిత్ పాటు ఈ ప్రాంతం లోని కొన్ని విద్యా సంస్థలు కూడా తమ ఆందోళనను వ్యక్తపరిచాయి. అంతకు ముందు ఈ చెత్త శుద్ధి కర్మాగారాన్ని నగర శివార్లలోని చందానియా కొండ పైన ఏర్పాటు

చెయ్యాలని ప్రతి పాదించారు. దీనికోసం 20 ఎకరాల స్థలం కూడా కేటాయించారు. న రిహద్దు గోడ: బరంపురం నగరపాలిక సంస్థ ప్రకారం ఈ భూమి చుట్టూ 50 లక్షల రూపాయల ఖర్చుతో ప్రహారీ గోడ కూడా కట్టారు. అయితే చందానియా కొండ ప్రాంతం అటవీ భూమి కిందకి వస్తుందని గుర్తించారు. ఈ భూమిని రెవెన్యూ శాఖకు బదిలీ చేసి, తరువాత బరంపురం నగరపాలిక సంస్థకు బదిలీ చేస్తే తప్పించి చెత్త శుద్ధి కర్మాగారాన్ని నెలకొల్పడానికి లేదు. దాంతో నగరం బయట ప్రతిపాదిత చెత్త శుద్ధి కర్మాగారం కోసం భూమికోసం వెదకసాగారు. దీనికోసం మొహూదా గ్రామం దగ్గర ఉన్న 30 ఎకరాల ప్రభుత్వ భూమిని గుర్తించారు. అయితే ఈ ప్రాంత రైతులు, ప్రజలు మొదటిరోజునుంచే ఈ ప్రతిపాదనను వ్యతిరేకిస్తున్నారు.

2009లో నిర్వహించిన ఒక సర్వే ప్రకారం బరంపురంలో ప్రతి రోజూ 150 టన్నుల ఘన వ్యర్థ పదార్థాలు ఉత్పన్నం అవుతున్నాయి. గత మూడు సంవత్సరాలలో ఉత్పత్తి అవుతున్న చెత్త పెరిగి ఉండవచ్చని నగరపాలిక సంస్థ అధికారులు పేర్కొంటున్నారు. నగర ప్రజల జీవనశైలి మారుతూ ఉండటంతో ఘన వ్యర్థ పదార్థాలలో కూడా తేడా వస్తుంది. న ర్వే: నగరంలో ఉత్పత్తి అవుతున్న ఘన వ్యర్థ పదార్థాలను అంచనా వేయడానికి ఫిబ్రవరిలో ఒక సర్వే నిర్వహించారు. బరంపురం నగరపాలక సంస్థ ఏర్పాటు చెయ్యనున్న ఈ ఘన వ్యర్థ పదార్థ శుద్ధి కర్మాగారానికి అంతర్జాతీయ ద్రవ్య సంస్థ (ఐఎఫ్ఎస్) సాంకేతిక, విధానపర మద్దతు అందిస్తోంది.

ఎ. మొహదా గ్రామ ప్రజలు ఏ విషయం పట్ల ఆందోళన చెందుతున్నారు?

తమ గ్రామం వద్ద చెత్త శుద్ధికర్యాలకు ఎక్కడా ఏర్పాటు చేయటం పట్ల.

బి. చెత్త శుద్ధి కర్యాలకు ఎంత మంది ప్రజలు, పశువులు ప్రభావితం కానున్నారు?

30000 మంది ప్రజలు, 10000 పశువులు

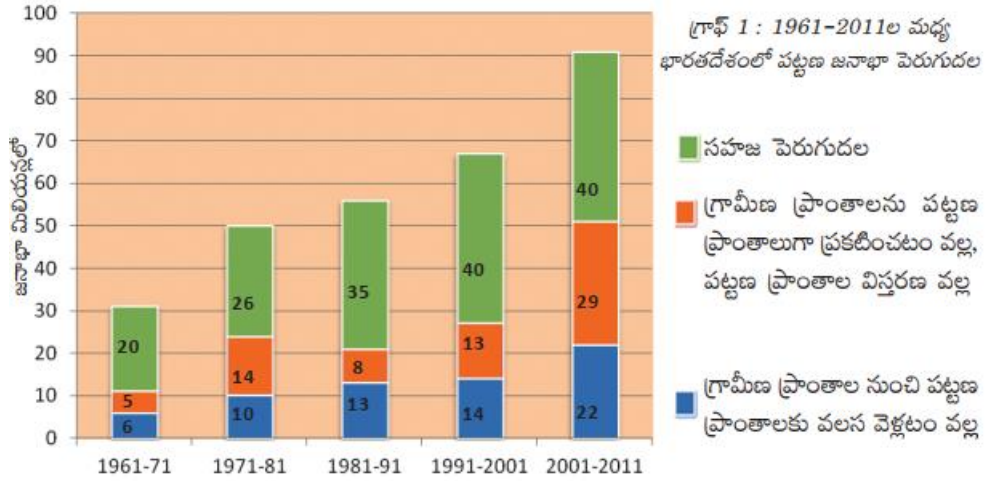
సి. చెత్త శుద్ధి కర్యాలకు నెలకొల్పడానికి గుర్తించిన ఇతర ప్రదేశం ఏది? దానిని ఎందుకు ఉపయోగించుకోలేదు?

చందానియా. ఇది అటవీ భూమి పరిధిలోకి రావటం వలన దానిని ఉపయోగించుకోలేదు.

డి. సర్వే నివేదిక ప్రకారం బరంపురం ఎంత ఘన వ్యర్థాలను ఉత్పత్తి చేసింది? ప్రతి రోజు 150 టన్నులు

1. దిగువ బార్ గ్రాఫ్ ను పరిశీలించి, క్రింది ప్రశ్నలకు సమాధానాలు రాయండి.

ఎ. పట్టణ జనాభా పెరుగుదలకు ప్రధాన కారకం ఏది? సహజ పెరుగుదల

బి. గ్రామీణ ప్రాంతాల నుంచి పట్టణ ప్రాంతాలకు వలస వెళ్లటం వల్ల 1981-91 దశకంలో ఎంత పట్టణ జనాభా పెరిగింది?

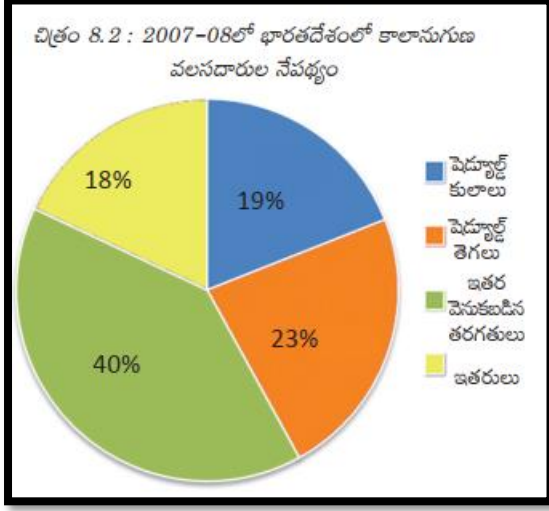
13 మిలియన్లు

సి. ఈ బార్ గ్రాఫ్ దేనిని గురించి తెలుపుతుంది? 1961-2011 ల మధ్య భారతదేశంలో పట్టణ జనాభా పెరుగుదల

డి. 1961-71 దశకంలో అతి తక్కువ పట్టణ జనాభా పెరుగుదలకు కారకం ఏది?

గ్రామీణ ప్రాంతాలను పట్టణ ప్రాంతాలుగా ప్రకటించటం వల్ల, పట్టణ ప్రాంతాల విస్తరణ వల్ల

2. దిగువ 'పై చార్ట్' ను పరిశీలించి, రెండు వాఖ్యాలలో విశ్లేషించండి.

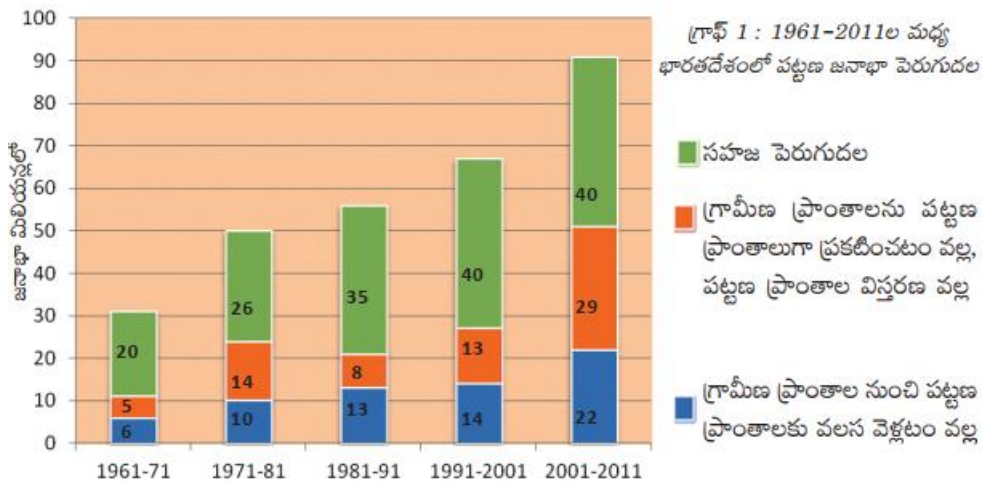
- ఈ 'పై చార్టు' భారతదేశంలో కాలానుగుణ వలసదారుల నేపథ్యాన్ని తెలుపుతుంది.
- కాలానుగుణ వలసదారులలో ఎక్కువ మంది వెనుకబడిన తరగతులు వారు.

3. కింది వాటితో ఒక పట్టిక తయారుచేసి వలస కార్మికుల వివిధ ఉదాహరణలను క్రోడీకరించండి.

వలస కార్మికులు; వలసల కారణాలు; వలస వెళ్లిన వాళ్ల జీవన ప్రమాణాలు; వాళ్ల జీవితాల ఆర్థిక స్థితిపై ప్రభావం; వాళ్లు వలస ప్రాంత ప్రజల జీవితాల ఆర్థిక స్థితిపై ప్రభావం.

వలస కార్మికులు	వలసల కారణాలు	వలస వెళ్లిన వాళ్ల జీవన ప్రమాణాలు	వాళ్ల జీవితాల ఆర్థిక స్థితిపై ప్రభావం	వాళ్లు వలస ప్రాంత ప్రజల జీవితాల ఆర్థిక స్థితిపై ప్రభావం
వై.రామారావు	ఉపాధి	వారి కుటుంబ జీవన ప్రమాణం మెరుగుపడింది	ఆర్థిక పరిస్థితులు మెరుగుపడ్డాయి	వలస ప్రాంత ప్రజల జీవితాల ఆర్థిక పరిస్థితుల పై ప్రభావం చూపింది
సుష్మిత	వివాహం	జీవన ప్రమాణం పై ఎటువంటి ప్రభావం లేదు	ఆర్థిక పరిస్థితులపై ఎటువంటి ప్రభావం లేదు	వలస ప్రాంత ప్రజల జీవితాల ఆర్థిక పరిస్థితులపై ఎటువంటి ప్రభావం లేదు
రాజు	రాజకీయ తగాదాలు	వారి కుటుంబ జీవన ప్రమాణం మెరుగుపడింది	ఆర్థిక పరిస్థితులు మెరుగుపడ్డాయి	వలస ప్రాంత ప్రజల జీవితాల ఆర్థిక పరిస్థితులపై ఎటువంటి ప్రభావం లేదు

4. దిగువ బార్ గ్రాఫ్ ను పరిశీలించి, ఒక పట్టికను తయారుచేయండి.

1961-2011ల మధ్య భారతదేశంలో పట్టణ జనాభా పెరుగుదల

సంవత్సరాలు/ కారణాలు	1961-71	1971-81	1981-91	1991-2001	2001-2011
	జనాభా మిలియన్లలో				
సహజ పెరుగుదల	20	26	35	40	40
గ్రామీణ ప్రాంతాలను పట్టణ ప్రాంతాలుగా ప్రకటించటం వల్ల, పట్టణ ప్రాంతాల విస్తరణ వల్ల	5	14	8	13	29
గ్రామీణ ప్రాంతాల నుండి పట్టణ ప్రాంతాలకు వలస వెళ్లటం వల్ల	6	10	13	14	22

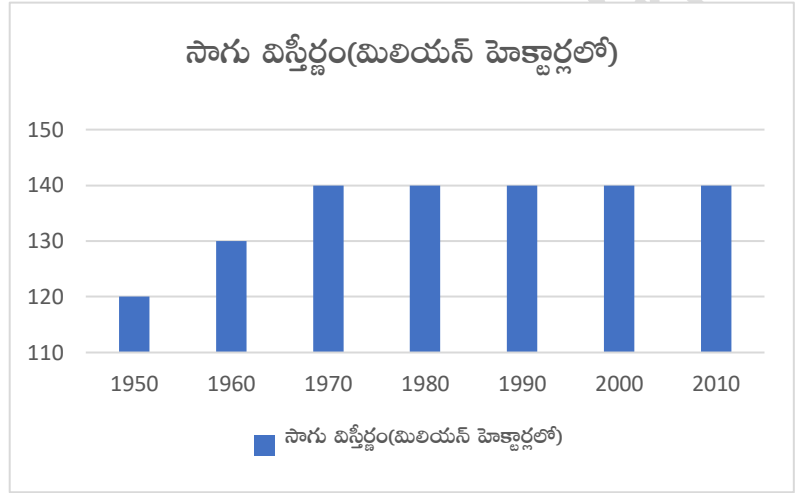
రాంపురం : గ్రామ ఆర్థిక వ్యవస్థ

పాఠం
9

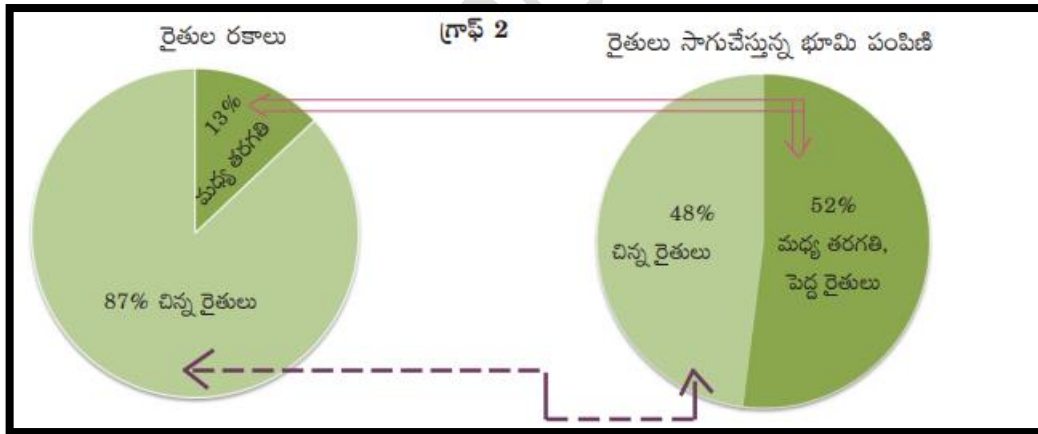
1. దిగువ పట్టిక ఆధారంగా బార్ గ్రాఫ్ ను గీయండి.

- కింది పట్టిక భారతదేశంలో సాగుకింద ఉన్న భూమిని మిలియన్ హెక్టార్లలో చూపిస్తుంది.

సంవత్సరం	సాగు విస్తీర్ణం (మిలియన్ హెక్టార్లలో)
1950	120
1960	130
1970	140
1980	140
1990	140
2000	140
2010	140

2. క్రింది 'పై చార్ట్' ను పరిశీలించి, రెండు వాక్యాలను రాయండి.

- 87% చిన్న రైతులు కేవలం 48% భూమిని సాగుచేస్తున్నారు.
- కేవలం 13% మధ్య, పెద్ద రైతులు 52% భూమిని సాగుచేస్తున్నారు.

3. దిగువ పట్టికను చదివి, క్రింది ప్రశ్నలకు సమాధానాలను రాయండి.

రైతుల రకాలు	సాగు భూమి విస్తీర్ణం	రైతుల శాతం	సాగుభూమి శాతం
చిన్న రైతులు	2 హెక్టార్ల కంటే తక్కువ	87%	48%
మధ్య తరగతి, పెద్ద రైతులు	2 హెక్టార్ల కంటే ఎక్కువ	13%	52%

గమనిక: ఈ గణాంకాలు రైతులు సాగుచేస్తున్న భూమి వివరాలను తెలియజేస్తున్నాయి. ఈ భూమి సొంతం కావచ్చు లేదా కొలుకు తీసుకున్నది కావచ్చు.

ఎ. చిన్న రైతులు అనగా ఎవరు? రెండు హెక్టార్ల కంటే తక్కువ సాగు భూమి కలవారు.

బి. ఎక్కువ శాతం గల చిన్న రైతులు, తక్కువ శాతం సాగుభూమిని కలిగి వుండటానికి కారణాలు ఏమై ఉండవచ్చు?

భూ అసమాన పంపిణీ, భూ సంస్కరణలు సక్రమంగా అమలు కాకపోవడం, పేదరికం

1. దిగువ పేరాను చదివి, దిగువ ప్రశ్నలకు సమాధానాలను రాయండి.

ఫోర్డ్ మోటర్స్ అనే అమెరికా కంపెనీ ప్రపంచవ్యాప్తంగా 26 దేశాలలో ఉత్పత్తి సౌకర్యాలు కలిగి ఉండి అతి పెద్ద కార్ల ఉత్పత్తిదారుగా ఉంది. ఫోర్డ్ మోటర్స్ 1995లో భారతదేశానికి వచ్చి 1700 కోట్ల రూపాయలతో చెన్నై దగ్గర కర్మాగారాన్ని నెలకొల్పింది. భారతదేశంలో జీపులు, లారీల అతి పెద్ద కంపెనీయైన మహీంద్ర & మహీంద్రతో కలిసి ఈ కర్మాగారాన్ని నెలకొల్పింది. 2004 నాటికి ఫోర్డ్ మోటర్స్ భారతదేశంలో 27,000 కార్లు అమ్ముతోంది, భారతదేశం నుంచి దక్షిణ ఆఫ్రికా, మెక్సికో, బ్రెజిల్ దేశాలకు మరో 24,000 కార్లు ఎగుమతి చేస్తోంది. ఇతర దేశాలలోని ఉత్పత్తి కేంద్రాలకు విడి భాగాలను సరఫరా చేసేలా ఫోర్డ్ ఇండియాను అభివృద్ధి చేయాలన్న తలంపుతో కంపెనీ ఉంది.

ఎ. ఫోర్డ్ మోటర్స్ బహుళజాతి కంపెనీయో? ఎందుకు?

ఫోర్డ్ మోటర్స్ బహుళజాతి కంపెనీ. ఎందుకంటే ఒకటి కంటే ఎక్కువ దేశాలలో ఆ కంపెనీ కార్యకలాపాలు నిర్వహించబడటం వలన.

బి. విదేశీ పెట్టుబడి అంటే ఏమిటి? ఫోర్డ్ మోటర్స్ భారతదేశంలో ఎంత పెట్టుబడి పెట్టింది?

ఒక దేశ కంపెనీ వేరొక దేశంలో పెట్టే పెట్టుబడిని విదేశీ పెట్టుబడి అందురు. ఫోర్డ్ మోటర్స్ భారతదేశంలో 1700 కోట్ల రూపాయలును పెట్టుబడి పెట్టింది.

సి. ఈ పేరా ఏ భావనను తెలియజేస్తుంది?

ప్రపంచీకరణ

2. దిగువ పేరాను చదివి, క్రింది ప్రశ్నలకు సమాధానాలు రాయండి.

చైనా ఉత్పత్తిదారులు భారతదేశానికి ప్లాస్టిక్ బొమ్మలు ఎగుమతి చేయసాగారు. భారతదేశంలో కొనుగోలుదార్లకు ఇప్పుడు భారతీయ, చైనా బొమ్మలలో ఎంచుకునే అవకాశం ఉంది. కొత్త డిజైన్లు, తక్కువ ధర కారణంగా చైనా బొమ్మలు ఎంతో ఆదరణ పొందాయి. ఒక సంవత్సర కాలంలో బొమ్మల దుకాణాలలో 70-80 శాతం భారతీయ బొమ్మలకు బదులుగా చైనా బొమ్మలను అమ్మసాగాయి. గతంలో కంటే ఇప్పుడు భారతదేశంలో బొమ్మలు చవకగా ఉన్నాయి.

చైనాలో బొమ్మల ఉత్పత్తిదారులకు ఇది తమ వ్యాపారాన్ని విస్తరింపచేసుకోవడానికి అవకాశం ఇచ్చింది. భారతీయ బొమ్మల ఉత్పత్తిదారుల పరిస్థితి ఇందుకు విరుద్ధంగా ఉంది. పోటీవల్ల భారతీయ ఉత్పత్తిదారులు కొత్త మార్గాలను అన్వేషించవలసి వచ్చింది, ఈ ప్రక్రియలో కొంతమంది దివాళా తీశారు కూడా.

ఎ. పై పేరాను ఆధారంగా ప్రపంచీకరణ భారతదేశంపై చూపిన ప్రభావాన్ని రాయండి?

భారతీయ ఉత్పత్తిదారులు విదేశాల నుండి పోటీని ఎదుర్కొని, ప్రత్యమ్నాయ మార్గాలను అన్వేషించవలసి వచ్చింది, అదే సమయంలో కొంత మంది దివాళా కూడా తీశారు.

బి. ప్రపంచీకరణ వలన వినియోగదారులపై ఎటువంటి ప్రభావం వడింది?

వినియోగదారులకు అనేక ప్రత్యమ్నాయ వస్తువులు అందుబాటులోకి వచ్చాయి.

3. దిగువ పేరాను చదివి, క్రింది ప్రశ్నలకు సమాధానాలను రాయండి.

లండన్లోని పాఠకుల కోసం ప్రచురించే ఒక వార్తాపత్రికను ఢిల్లీలో డిజైన్ చేసి ముద్రించాలి. పత్రికలో ప్రచురించాల్సిన అంశాలను ఇంటర్నెట్ ద్వారా ఢిల్లీలోని కార్యాలయానికి పంపిస్తారు. టెలికమ్యూనికేషన్ సదుపాయాల ద్వారా పత్రికను ఎలా రూపొందించాలో ఢిల్లీలోని డిజైనర్లకు లండన్ కార్యాలయం నుంచి సమాచారం అందుతుంటుంది. పత్రిక డిజైనింగ్ అంతా కంప్యూటర్లో జరుగుతుంది. పత్రికను ముద్రించిన తరువాత ప్రతులను విమానం ద్వారా లండన్కు పంపిస్తారు. డిజైనింగ్కు, ముద్రణకు డబ్బులు లండన్లోని బ్యాంకు నుంచి ఢిల్లీలోని బ్యాంకుకు ఇంటర్నెట్ (e-Banking) ద్వారా తక్షణమే పంపిస్తారు!

ఎ. ఈ పేరా ప్రపంచీకరణకు తోడ్పడు ఒక కారకాన్ని తెలుపుతుంది. అది ఏమిటి?

సాంకేతిక పరిజ్ఞానం

బి. సాంకేతికత ప్రపంచీకరణకు ఏ విధంగా తోడ్పడుతుంది?

వివిధ దేశాల మార్కెట్లను అనుసంధానం చేస్తుంది.

4. దిగువ పేరాను చదివి, క్రింది ప్రశ్నలకు సమాధానాలను రాయండి.

భారతదేశంలో వ్యవసాయరంగమే అత్యధిక ఉపాధిని కల్పిస్తోంది. దీనిని అభివృద్ధి చెందిన అమెరికా వంటి దేశంతో పోల్చండి: అమెరికా GDP లో వ్యవసాయం వాటా 1 శాతం కాగా మొత్తం ఉపాధిలో 0.5% మాత్రమే వ్యవసాయంలో ఉన్నారు. అయినాకానీ అమెరికా వ్యవసాయంలో ఉన్న ఈ కొద్దిమందికే ఉత్పత్తికి, ఇతర దేశాల ఎగుమతికి అమెరికా ప్రభుత్వం నుంచి పెద్ద మొత్తంలో డబ్బులు లభిస్తాయి. పెద్ద ఎత్తున లభించే ఈ సబ్సిడీల వల్ల అమెరికా రైతులు తమ వ్యవసాయ ఉత్పత్తులను చాలా తక్కువ ధరకు అమ్మగలుగుతున్నారు. అదనంగా ఉన్న వ్యవసాయ ఉత్పత్తులను వీళ్లు ఇతర దేశాల మార్కెట్లలో చాలా తక్కువ ధరలకు అమ్మ గలుగుతున్నారు. ఇది ఆ దేశాలలోని రైతులను తీవ్రంగా ప్రభావితం చేస్తుంది.

ఎ. భారతదేశంలో అధిక ఉపాధిని కల్పిస్తున్న రంగం ఏది?

వ్యవసాయం

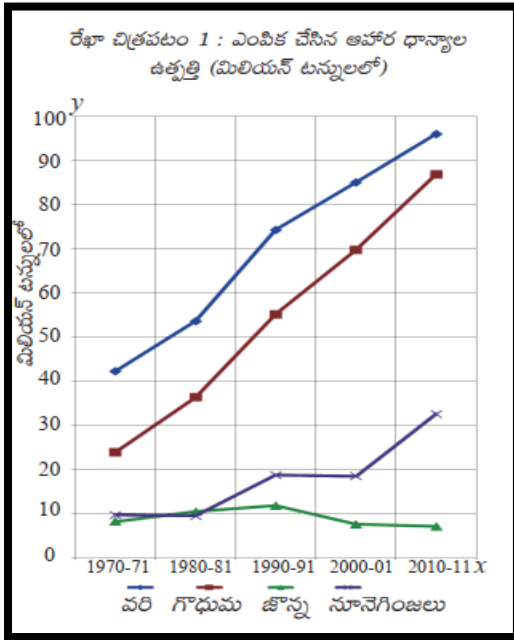
బి. అమెరికా ఉపాధిలో వ్యవసాయ రంగం వాటా ఎంత?

0.5%

పాఠం 11

ఆహార భద్రత

1. దిగువ లైన్ గ్రాఫ్ ను పరిశీలించి, క్రింది ప్రశ్నలకు సమాధానాలను రాయండి.

ఎ. ఏ పంట ఉత్పత్తిలో పెరుగుదల లేదు?

జొన్న

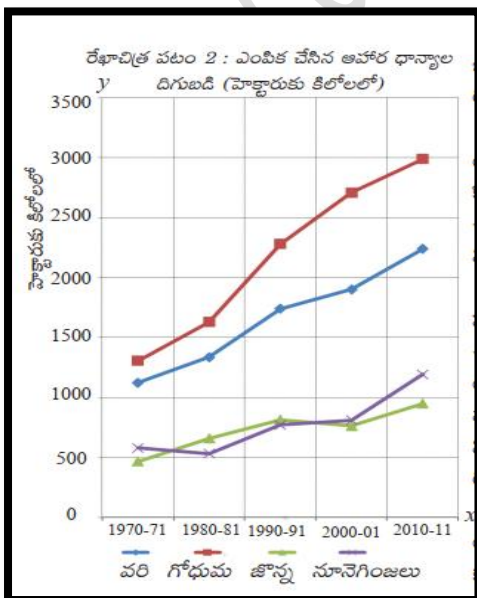
బి. ప్రధాన ఆహార పంట ఏది?

వరి

సి. 1970-71 లో నూనె గింజల ఉత్పత్తి ఎంత?

10 మిలియన్ టన్నులు

2. దిగువ బార్ గ్రాఫ్ ను పరిశీలించి, క్రింది ప్రశ్నలకు సమాధానాలను రాయండి.

ఎ. ఏ పంట ఉత్పాదకత ఎక్కువుగా వుంది?

వరి

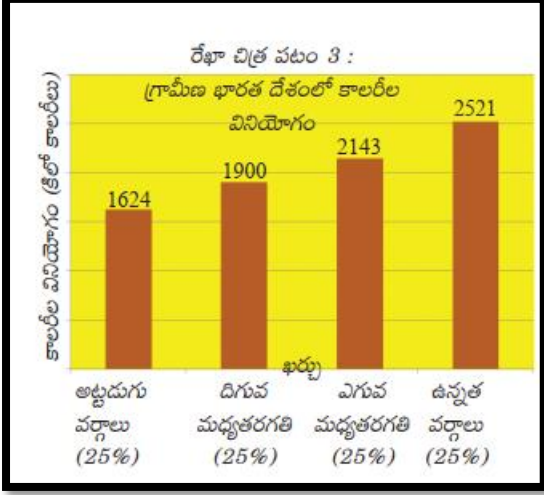
బి. ఏ పంట ఉత్పాదకత తక్కువుగా వుంది?

జొన్న

సి. 1980-81 లో నూనె గింజల ఉత్పాదకత ఎంత?

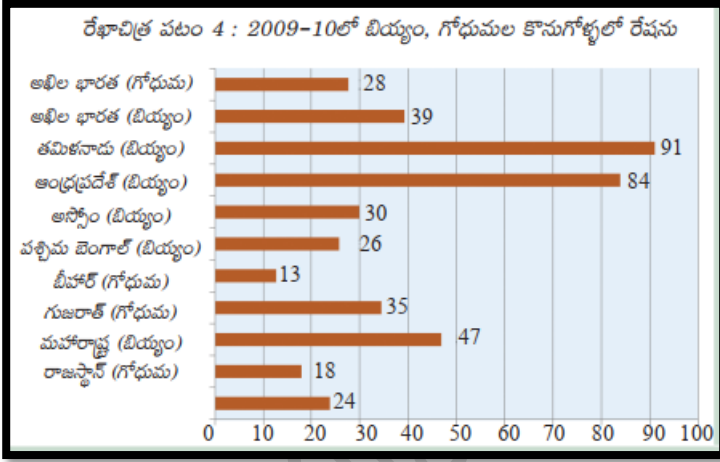
హెక్టారుకు 500 కిలోలు

3. దిగువ బార్ గ్రాఫ్ ను విశ్లేషించి, రెండు వాక్యాలలో రాయండి.

- ఈ బార్ గ్రాఫ్ గ్రామీణ భారతదేశంలో వివిధ వర్గాల ప్రజల కాలరీల వినియోగాన్ని తెలుపుతుంది.
- అట్టడుగు వర్గాల ప్రజలు తక్కువ కాలరీలను, ఉన్నత వర్గాల ప్రజలు ఎక్కువ కాలరీలను వినియోగిస్తున్నట్లు ఈ గ్రాఫ్ తెలుస్తుంది.

4. దిగువ బార్ గ్రాఫ్ ను పరిశీలించి, క్రింది ప్రశ్నలకు సమాధానాలు రాయండి.

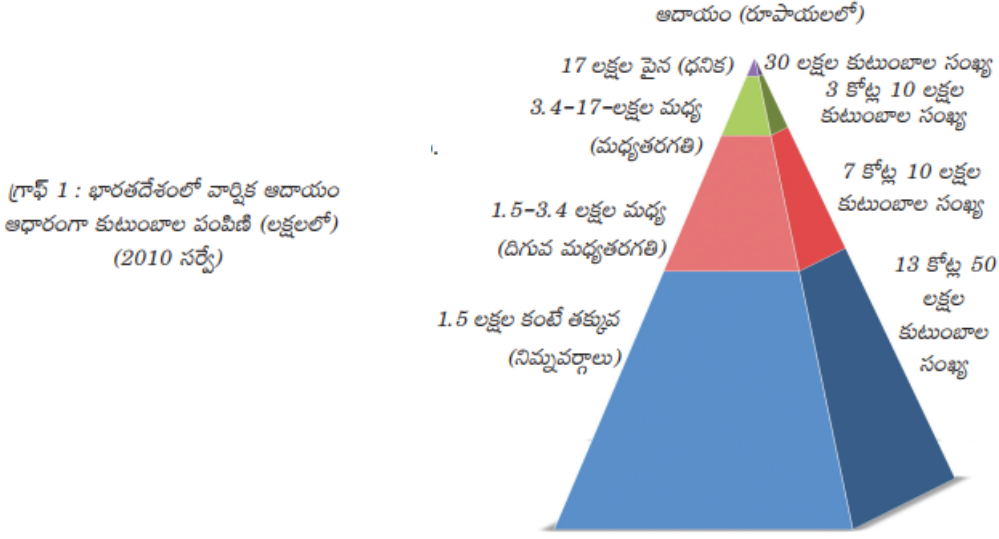

- ప్రజా పంపిణీ వ్యవస్థ బాగా అమలగుచున్న రాష్ట్రాలు ఏవి? తమిళనాడు, ఆంధ్రప్రదేశ్
- ప్రజా పంపిణీ వ్యవస్థ నామమాత్రంగా అమలగుచున్న రాష్ట్రాలు ఏవి? బీహార్, రాజస్థాన్
- అఖిల భారత లో ప్రజా పంపిణీ వ్యవస్థ ద్వారా ఎక్కువగా కొనుగోలు చేయబడుచున్న ఆహారధాన్యం ఏది? బియ్యం

సమానత - సుస్థిర అభివృద్ధి

పాఠం
12

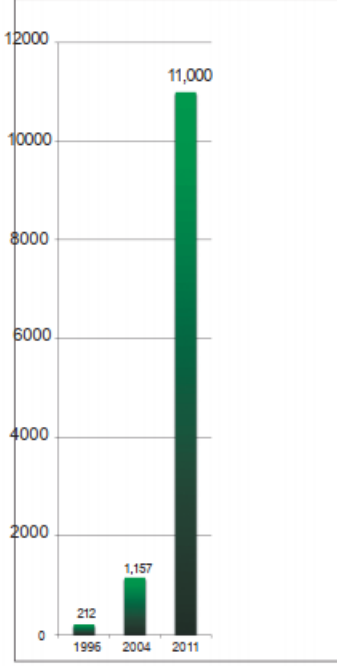
1. దిగువ పిరమిడ్ గ్రాఫ్ ఆధారంగా, భారతదేశంలోని అంతరాలను క్లుప్తంగా రాయండి?

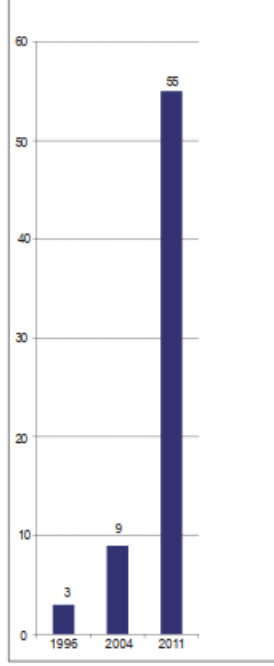
- 1.5 లక్షల కంటే తక్కువ వార్షిక ఆదాయం అనగా నిమ్న వర్గాలుకు చెందిన కుటుంబాల సంఖ్య 13 కోట్ల 50 లక్షలు.
- 1.5 నుండి 3.4 లక్షల మధ్య వార్షిక ఆదాయం అనగా దిగువ మధ్యతరగతి వర్గానికి చెందిన కుటుంబాల సంఖ్య 7 కోట్ల 10 లక్షలు.
- 3.4 నుండి 17 లక్షల మధ్య వార్షిక ఆదాయం అనగా మధ్యతరగతి వర్గానికి చెందిన కుటుంబాల సంఖ్య 3 కోట్ల 10 లక్షలు.
- 17 లక్షల కంటే ఎక్కువ వార్షిక ఆదాయం అనగా ధనిక వర్గానికి చెందిన కుటుంబాల సంఖ్య 30 లక్షలు.
- ఈ సమాచారంను బట్టి తక్కువ వార్షిక ఆదాయం గల కుటుంబాల సంఖ్య ఎక్కువగాను, ఎక్కువ వార్షిక ఆదాయం గల కుటుంబాల సంఖ్య తక్కువగాను ఉన్నట్లు తెలుస్తుంది. అనగా భారతదేశంలో ఆదాయ అంతరాలు తీవ్రంగా ఉన్నాయని చెప్పవచ్చు.

2. దిగువ బార్ గ్రాఫ్ ను పరిశీలించి, రెండు వాఖ్యాలలో రాయండి.

గ్రాఫ్ 2: భారతదేశంలో శతకోడిచ్చులకు ఉన్న మొత్తం సంపద (బిలియన్ రూ॥లలో)

గ్రాఫ్ 3: భారతదేశంలో శత కోడిచ్చుల (బిలియన్ల) సంఖ్య పెరుగుదల

- i. పై బార్ గ్రాఫ్ భారతదేశంలో బిలియన్ల సంఖ్యను, వారి వద్ద గల మొత్తం సంపద పెరుగుదలను తెలుపుతుంది.
- ii. 2004-2011 మధ్య కాలంలో బిలియన్ల సంఖ్య కంటే వారి వద్ద గల మొత్తం సంపద పెరుగుదల ఎక్కువగా ఉన్నట్లు తెలుస్తుంది అనగా ఇది సంపద కేంద్రీకరణ ఎక్కువగా ఉన్నట్లు చెప్పవచ్చు.

Prepared by:

Rambabu Sunkari

SA(SS)

ZPHS, Garudabilli

Vizianagaram Dt